

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens I. & II. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas Missalis
- Cum Præfatione seu Præmonitione necessaria Bibliopolæ ad Lectorem

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Duplici. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40113

Nocturna (non autem illa, quæ celebratur nocte Nativitatis) Nunc verò descendimus ad paucas sequentes explicandas, quales sunt Missa Revelata, Judicii, & pro Morte Inimicorum.

CII. MISSA REVELATA erat quædam Missa superstitiosa, quæ sequenti Canone proscripta fuit in Concilio Valentino, An. 1565. inter Hispan. tom. 4. pag. 73. Synodus precipit superstitiosum cultum Missarum, quæ dicuntur Revelata, & S. Amatoris, & aliarum quarum unque similitum aboleri: certum etiam Candelarum numerum, qui speciem superstitutionis habet, rescindendum esse duxit.

CIII. MISSA JUDICII erat illa, quæ celebrari olim consueverat cum aquæ fervidæ, seu ferventis, vel etiam ferri candentis examine, & judicio, quando veritas ab aliquo erat eruenda; qui Ritus sollemnis erat etiam Seculo XI. Sancta enim Cunegunda, Sancti Henrici II. Cæsaris Coniux, hoc improbo examine ferri candentis purgata fuit: sed talis Missa postea fuit abrogata, & proscripta. Ritus hujus Missæ in eum, qui ad purgationem damnatus erat, describitur à Dunstano Archiepiscopo Dorobernenis Ecclesiæ his verbis: *Cum homines vis mittere ad iudicium aquæ frigida ob comprobationem, i a facere debes: accipe illos homines, quos vis mittere in aquam, & duc eos in Ecclesiam, & coram omnibus illis, cantet Presbyter Missam, & faciat eos ad ipsam Missam efferre.* Totus Ordo hujus Missæ refertur à Doctissimo P. nostro Aloysio Novarino in libro 5. Sacrorum Elektorum cap. 40 pag. 255. necnon à Macrio in suo Hierolexico v. *Missæ Judicii* pag. mihi 364. Plures etiam ejusdem Judicii Missas,

ex variis Codicibus MSS. collegit, & evulgavit Edmundus Martene tom. 3. lib. 2. de antiquis Eccl. Rit.

CIV. MISSA PRO MORTE INIMICORUM erat illa, de qua in Canone quicumque Sacerdotum, Distinct. 26. quest. 1. sic habetur: *Plerique etiam Sacerdotum sauciati inimicitia dolo, Missam pro Requite Defunctorum promulgatam fallaci voto pro vivis student celebrare hominibus, ut is, pro quo ipsum offerunt Sacrificium, mortis incurrat periculum.* Hæc Missa antiquitus frequentabatur in Hispania: sed jure merito, tanquam superstitiosa, & vindicativa, condemnata & prohibita fuit sub gravissimis pœnis, Anno 694. in Concilio Tolerano Can. 5. De hac pariter Missa mentionem facit Macrius in suo Hierolexico v. *Missæ pro morte inimicorum*, pag. mihi 366.

Ecce præcipua, & diversa Liturgiarum, & Missarum genera, quæ summo labore ex variis Ecclesiasticis Monumentis, necnon ex selectis Auctoribus colligere potui, ut nihil desideretur ad Coronidem harum Prænotionum. Fateri compellor, me quidem in his Liturgicis Prænotionibus, & veluti Preliminaribus Observationibus nimium diu moratum esse: sed erudito Lectori hoc, ut spero, gratum accidet: cui tamen, ne molestus sim, in sequentibus Observationibus, & Additionibus, contractiorem stylum, & concisiorem methodum me adhibitarum promitto.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. I. De Duplici.

I. Rubr. pag. 3: *Missæ dicitur de duplici illis diebus, &c.* Missa regulariter respondet Officio: unde illis diebus, in quibus recita-

tur Officium duplex, sive sub Ritu duplici, debet respondere Missa pariter de duplici: idem dicendum est de Dominica, quæ in hac

re æquiparatur duplicibus. Exceptiones ab hac regula dabimus infra in titulo de Feria, & Vigilia, & etiam in titulis de Missis Votis, & Defunctorum. Hoc loco tamen observandum est, quod Sacerdos, dicto licet Officio de duplici, vel de Dominica, si celebret ex obligatione, vel de devotione in Ecclesia aliena, ubi colitur Festum aliquod sollemne v. g. Patroni vel Dedicationis, &c. vel aliud quodque Festum cum sollemnitate, conformare se debet in Missa celebranda tali Ecclesie; adeoque Missam dicere de tali Festo, sed ex Missali Romano, & quæ generaliter pro omnibus est approbata; alioquin de Communi, & cum Ritu illius Ecclesie dicere *Gloria, & Credo*, & unicam tantum Orationem sine Commemoratione Officii à se recitati, nisi sit dies Dominica, vel Feria major, de quibus semper fit Commemoratio. Hæc eruuntur ex Decretis S. R. C. sub die 11. Junii 1701. & quæ dantur in nostro Indice sub num. 558. & se. 9. & sub num. 434. ex quibus etiam colligitur, quod si quis celebret in Dominica infra Octavam talis Festi in ea Ecclesia, celebrato Officio de Dominica, dicere quidem debet Missam de ea, sed cum colore Paramentorum convenienti Octavæ; & si velit cum Commemoratione de Octava, omittat tunc Orationem tertiam: quod constat ex Decreto dato in nostro Indice sub num. 560. Eruuntur pariter hæc omnia etiam ex Pisart in sua expositione supra prædictum titulum, qui num. 5. proponit hoc dubium -- Quid debeat facere Sacerdos, si habens Officium aequè sollemne, inveniat se foris in Ecclesia aliena, ubi v. g. agit de Dedicatione, vel alio simili Festo? -- Et respondet, quod quamvis se pariter huic Ecclesie conformare possit in celebranda Missa, faciendo Commemorationem Officii sui; communius tamen videtur, ut de suo v. g. Patrono, Missam dicat absque Commemoratione Festi ibidem celebrati: In colore tamen Paramentorum debet se conformare Ecclesie in qua celebrat: & allegat auctoritatem cujusdam S. R.

C. Consultoris, & Primarii SS. D. N. Clementis XI. Ceremoniarum Magistri, qui ad prædictum quaesitum ita respondit.

II. Rubr. pag. 3. & Gavantus ibid. col. 1. lit. f. *Una tantum Oratio &c.* Quarti part. 1. tit. 1. de duplici assignat duplicem rationem literalem, cur in duplicibus una tantum Oratio dicatur, nisi facienda sit aliqua Commemoratio. Prima est singulare meritum Sanctorum, quos Ecclesia veneratur sub Ritu duplici, quorum singularem virtutem, & Sanctitatem unica, & singulari designat Oratione. Altera ratio est, ut prædictos Sanctos majori attentione, & fervore devotionis colant Fideles unica Oratione, ne distraherentur ad plura.

Festa duplicia, de quibus agitur in Rubrica hujus tituli pag. 3. quedam dicuntur primæ Classis, quædam secundæ: rursus aliqua sunt, quæ majora dicuntur, & alia, quæ minora appellantur; ut patet ex Tabellis in Breviario Romano appositis post Rubricas generales, & explicat latè Castaldus lib. 1. sect. 1. cap. 1. & seqq. necnon Gavantus tom. 2. sui Thesauri sect. 3. cap. 3. ubi etiam nos aliqua adjiciemus.

Quarti supracit. part. 1. tit. 1. dub. 5. proponit quaestionem: utrum de Sancto Titulari alicujus Cappellæ possit in eadem Cappella, vel Altari celebrari Missa sub Ritu duplici: quæ quidem quaestio procedit præsertim de Sancto, de quo non fit Officium, & de die ipsius Festo. Huic dubio cum prædicto Quarti respondendum est negativè: quia cum Sanctus prædictus non sit descriptus in Calendario, non potest propria auctoritate, neque Ordinarii loci, celebrari Missa de die, quæ non est conformis Officio recitato: in Decretis enim Breviario Romano præfixis habetur: locorum Ordinarios addere non posse Calendariis etiam propriis Sanctorum Officia, & consequenter nec Missas, & docet id etiam Gavantus sect. 3. c. 12. n. 15. Quod si idem Sanctus sit descriptus in Calendario sub Ritu semiduplici, vel sim-

plici, sub eodem Ritu celebrandum de eo erit, & non sub altiori Ritu, quia hoc ipsum prohibetur in Decretis prædictis. Si tamen prædictus Titularis alicujus Cappella esset Sanctus canonizatus, vel in Martyrologio Romano descriptus, de eo, juxta ejusdem Quarti part. 1. tit. 4. dub. 7. sententiam, quæ est etiam communis inter Doctores, posset dici Missa Votiva: & quia celebraretur in die festivo ejusdem Sancti, talis Missa posset celebrari cum *Gloria in excelsis*: quia licet sit Missa Votiva, & non conveniat cum Officio diei, sitque ad arbitrium Sacerdotis; est tamen de Festo, seu de Sancto ipso, die ejus Natali: unde cum Gavanto part. 1. tit. 9. n. 16. lit. i. potest dici Missa ex utroque, vo-

tivo scilicet, & festivo mixta. Ita etiam docet Guyetus lib. 4. cap. 21. quest. 10. qui optime subnectit (& sequitur ex supra dictis à nobis) quòd si prædicta die occurrat Festum aliquod duplex, vel Dominica, vel alia dies impedita, non posset celebrari dicta Missa Sancti Titularis alicujus Cappella, quia, ut diximus, non potest dici sub Ritu duplici, sed solum tanquam Votiva. Utrum autem de Sanctis locorum Episcopis non descriptis in Calendario possit celebrari Missa cum Officio sub Ritu duplici, & sic etiam de Sanctis, quorum habetur Reliquia, resolventur à nobis hæc dubia cum Gavanto in 2. tom. ubi agemus de Rubricis Breviarii Romani.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. II. De Semiduplici & Simplici.

I. Rubr. pag. 3. *Præterea in Dominicis, &c.*) Inter Festivitates, quas Ecclesia celebrat sub Ritu semiduplici, nempe sub Ritu medio, inter Ritum duplicem, & simplicem, primum obtinent locum illæ, quæ magis immediatè ad Christum Deum, ac ad ejus vitæ Mysteria pertinent: unde ab Ecclesiæ exordio specialiter dicata fuit in ejus cultum prima dies hebdomadæ, quæ per antonomasiam dicitur dies Domini, seu Dominica: & rationes adducuntur in sexta Synodo Generali cap. 8. Prima, & potissima est, quia hanc diem ipse Christus sua Resurrectione consecravit: secunda, quia hac eadem die descendit Spiritus Sanctus in Apostolos: tertia, ob Creationis initium, & Mundi exordium; unde canit Ecclesia: *Primo die, quo Trinitas creata Mundum condidit, vel quo resurgens Conceptor, &c.* de quibus Mysteriis diei Dominicæ tractant D. Augustinus serm. 154. & 251. de Tempore; & D. Leo epist. 8. ad Dioscorum cap. 2. unde etiam dedicata est hæc dies in honorem Sanctissimæ Trinitatis, ut patet ex cap. *Quoniam de Fetiis*; & ex Riti-

bus, Hymnis, & Responsoris, quibus utitur Ecclesia diebus Dominicis. Lege Durandum in Rationali lib. 6. cap. 114. Recollitur autem singulis Dominicis per Annum memoria prædictorum Mysteriorum sub Ritu semiduplici; in propriis verò Festivitatibus Paschæ, & Pentecostes &c. sub Ritu Duplici primæ Classis, ut dignum est.

II. Rubr. pag. 3. & Gavanti. ibid. col. 1. lit. g. *Infra Octavam &c.*) Octavarum usus est in Ecclesia antiquissimus, de quibus agit Durandus lib. 6. cap. 1. num. 45. & introductæ fuerunt ad majorem Solemnitatem præcipuarum Festivitatum. Hinc Radulphus Tungrensis prop. 19. ait: *Magnitudo Festi à No'is exigit, ut prius illud incipiamus, & tardius terminemus. Prævenimus Vigilia; protrogamus cum ad Octavarum diem Festum procedimus: præveniamus ergo, & proregemus, ut ardentius quòd debemus recolamus, quæve uno die minus possumus, reliquis diebus compensemus.* Ex Paulo Quarti part. 1. tit. 2. plura de Octavarum antiquitate, & origine dicemus in nostris Additionibus ad tom. 2. Gavanti sect. 3. cap. 8.

K 3

III.